

УДК 636.081

Заєць А.П., кандидат с.-г. наук
Мандрик М.О., Бігас О.В., Москаленко О.А. - наукові співробітники
Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН

РОЛЬ РОДИН В РОЗВЕДЕННІ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ

Наведено результати порівняльної оцінки та ступінь реалізації генетичного потенціалу кращих родин симентальської породи.

Ключові слова: симентальська порода, племінна худоба, родина, походження, оцінка, родоначальниця, молочна продуктивність, генетичний потенціал.

Родина це кілька поколінь потомків, що походять від однієї родоначальниці. Особливість племінної роботи з родинами це – створення і спрямування в бажаний бік їх спадкової мінливості, яка виникає в наслідок нових поєднань у нащадків спадкових властивостей батьків [1, 4].

У провідних племінних стадах заводські, родини відіграють роль основного формуючого елементу породи [2, 3].

Особливість ведення заводських родин полягає ще й у тому, що саме в кращих родинах, як правило, виявляють провідних корів – рекордисток, чоловічі нащадки яких стають родоначальниками нових високопродуктивних ліній, або гілок в існуючих лініях [3, 5].

Ефективним методом підвищення продуктивності стад, є роздуювання корів, внаслідок якого виявляється генетичний потенціал тварин і на основі кращих тварин закладаються високопродуктивні родини.

З метою підвищення ефективності селекції тварин симентальської породи, щодо відбору та індивідуального підбору нашим завданням було оцінити продуктивні і племінні якості родоначальниць та їх нащадків.

Методика проведення досліджень. Порівняльну оцінку та сутність реалізації генетичного потенціалу кращих родин проводили у племінних господарствах СТОВ АК «Зелена долина» Агроформування Племзавод «Вила» Томашпільського та СТОВ «Колос» с. Капустяни Тростянецького районів. Оцінці підлягали усі корови основного стада.

Результати досліджень. В стадах племінних заводів налічується 22 родини, в яких нараховується від 9 до 27 корів. Молочна продуктивність корів кращих родин симентальської породи у порівнянні з середніми показниками по стаду наведена в таблиці 1.

Враховуючи чисельність та рівень молочної продуктивності, найбільш перспективними для дальшого розмноження і одержання від них ремонтних телиць та бугайців є родини: Сопілки 6152, Амфори 6042, Киці 7345, Цаплі 7801, Ліснички 8526, Волги 2679 за надоем та Весни 6169, Сороки 7352, Мушки 7856 і Ромашки 7827 за вмістом жиру.

Представниці цих родин значно перевищують середні показники по стаду, як за надоем на 381-1866 кг так і за вмістом жиру на 0,06-0,67%.

Коефіцієнт генеалогічного однорідності коливався в межах 70,6 – 94,4%. Ступінь реалізації генетичного потенціалу в середньому по родинах склав 96,2%, що підтверджується правильністю обраного напрямку племінної роботи з родинами.

У племзаводі «Вила» змінювався і характер успадкування жирномолочності, зменшилась частота проміжного успадкування і регресії та відбувалось розповсюдження домінування.

Таблиця 1

Молочна продуктивність корів кращих родин у порівнянні з середнім по стаду

Родина	№ родоначальниці	Кількість представниць родини	Середня продуктивність родини за:		Середня продуктивність корів стада за:		± до середньої продуктивності по стаду за:		Коефіцієнт генеалогічної однорідності родин, %
			надоєм, кг	жирністю %	надоєм, кг	жирністю %	надоєм, кг	жирністю %	
ТОВ АК «Зелена долина» с. Вила									
Сопілка	6152	19	6837	3,82	5729	3,75	+1108	+0,07	94,5
Амфора	6042	17	7639	3,84	5729	3,75	+1910	+0,09	90,8
Киця	7345	8	7595	3,86	5729	3,75	+1866	+0,11	93,6
Весна	6169	10	6210	3,97	5729	3,75	+481	+0,22	71,7
Сорока	7352	8	6415	4,42	5729	3,75	+686	+0,67	92,6
СТОВ «Колос» с. Капустяни									
Мушка	7856	11	5992	3,92	5611	3,74	+381	+0,18	90,3
Ромашка	7827	9	6018	3,99	5611	3,74	+407	+0,25	92,4
Цапля	7801	14	6771	3,80	5611	3,74	+1160	+0,06	70,6
Лісничка	8526	12	6577	3,82	5611	3,74	+966	+0,08	92,7
Волга	2679	16	6418	3,84	5611	3,74	+807	+0,10	72,3

Так проміжне успадкування жирності молока проявилось лише на 11,7%, а домінування – у 43,6% корів.

Поряд з відбором наявних у стаді високопродуктивних корів на фермах племінних заводів щорічно з числа кращих первісток і корів другої лактації формуються групи для роздою до рекордної продуктивності. На роздій відбирають тварин від найбільш продуктивних батьків (корів провідних родин та бугаїв - поліпшувачів кращих ліній) в яких добре виражений молочний тип і міцний кістяк.

Як правило корови – рекордистки є джерелом подальшого генетичного удосконалення стад, так як більшість з них є родоначальницями високопродуктивних родин.

Результати роздою корів до рекордної молочної продуктивності у племінних заводах приводяться в таблиці 2.

Із даних наведених в таблиці 2 видно, що середній надій корів – рекордисток в обох племінних заводах був: за I лактацію 6456 – 6473 кг молока, за II лактацію 7180 – 7240 кг. У ТОВ АК «Зелена долина» с. Вила жирність молока корів була вищою на 0,05% - за I лактацію та на 0,16% - за II лактацію у порівнянні з жирністю молока корів СТОВ «Колос» с. Капустяни відповідно.

Висновки. 1. Представниці родин значно перевищують середні показники по стаду, як за надоем-на 381 – 1866 кг, так і за вмістом жиру в молоці-на 0,06-0,67%.

2. В базових господарствах було роздоєно 26 голів корів: за I лактацію надій в середньому склав 6456 – 6473 кг молока, за II лактацію 7180 – 7240 кг відповідно.

Таблиця 2

Молочна продуктивність та хімічний склад молока корів – рекордисток
симентальської породи у племінних заводах

Кличка корови	Інв.№	Надій, кг		Хімічний склад молока				
		I лактація	II лактація	жиру, %	білка, %	суха речовина	щільність	вода
ТОВ АК «Зелена долина» с. Виля								
Лійка	7351	6314	-	3,70	3,07	8,30	29,0	0,0
Рубіна	7349	6054	-	3,80	3,10	8,30	28,2	0,0
Малина	6065	6357	-	3,78	3,11	8,27	28,5	0,0
Апельсіна	7371	7171	-	3,85	3,00	8,33	29,3	0,0
Сойка	8739	6066	-	3,82	3,10	8,35	28,5	0,0
Киця	7345	6114	-	3,90	3,10	8,36	28,5	0,0
Ракушка	3438	7238	-	3,68	3,05	8,27	27,6	0,0
Роза	6085	-	7411	3,85	3,10	8,26	28,5	0,0
Тереза	8760	-	7436	3,84	3,11	8,30	28,7	0,0
Туя	8730	-	7433	3,86	3,09	8,47	29,5	0,0
Слава	7357	-	7103	4,00	3,34	8,52	28,5	0,0
Лиска	8733	-	7112	3,86	3,15	8,38	29,5	0,0
Джультета	7336	-	7127	4,50	3,35	8,55	29,5	0,0
Синька	7356	-	7056	4,00	3,27	8,44	29,8	0,0
середнє за:	I лак	6473		3,79	3,08	8,31	28,5	0,0
	II лак		7240	3,99	3,20	8,42	29,1	0,0
СТОВ «Колос» с. Капустяни								
Вафелька	8517	6377	-	3,70	3,04	8,17	27,5	0,0
Цапля	7801	6054	-	3,78	3,06	8,26	28,5	0,0
Сорока	7851	6027	-	3,75	3,08	8,25	28,4	0,0
Краля	6008	6938	-	3,74	3,12	8,39	28,0	0,0
Валенсія	6907	6795	-	3,77	3,14	8,35	28,5	0,0
Лактоза	6917	6545	-	3,71	3,09	8,36	28,5	0,0
Ласка	7820	-	7348	3,79	3,08	8,24	28,5	0,0
Веселка	7831	-	7001	3,84	3,15	8,33	28,5	0,0
Гілочка	8507	-	7212	3,83	3,18	8,35	28,5	0,0
Чаклунка	7869	-	7273	3,95	3,24	8,50	29,00	0,0
Солоха	8525	-	7208	3,87	3,14	8,42	29,00	0,0
Галочка	7766	-	7084	3,74	3,08	8,43	29,00	0,0
Марка	8544	-	7136	3,78	3,12	8,37	29,00	0,0
середнє за:	I лак	6456		3,74	3,08	8,30	28,2	0,0
	II лак		7180	3,83	3,14	8,38	28,8	0,0

3. Під дією цілеспрямованого відбору і підбору змінюється не тільки молочна продуктивність, але й генетичні властивості ліній, родин і стада в цілому: - коефіцієнт генеалогічної однорідності коливався в межах 70,6–94,4%; - ступінь реалізації генетичного потенціалу в середньому по родинах склав 96,2%.

4. В стаді племінного заводу АФ «Зелена долина» проміжне успадкування жирності молока проявилось лише у 11,7 %, а домінування – у 43,7 % корів.

5. Племінна робота проводиться на встановленому зв'язку між продуктивними якостями корів – матерів та їх дочок, внучок, а також правнучок.

6. Аналіз отриманих результатів молочної продуктивності корів підтверджує правильність обраного напрямку племінної роботи з родинами.

Література

1. Буркат В.П. Теорія, методологія і практика селекції. – К.: БМТ, 1999 – 376с.
 2. Буркат В.П., Сфіменко М.Я., Рясенко Є.М. Методи наукових досліджень із селекції, генетики та біотехнології у тваринництві. – К.: Аграрна наука, 2005. – С.96-97.
 3. Буркат В.П. Новые элементы работы с заводскими семействами и линиями // Селекция молочного скота. – Л.: Колос, 1984 – 121 – 128с.
 4. Вінничук Д.Т. Досвід племінної роботи на молочній фермі . – К.: Урожай, 1973 – 55–58 с.
 5. Хмельничий Л., Супрун І. Провідні родини високопродуктивного стада // Тваринництво України, - 2004. – Вип.4 – 18 – 19с.
-

Summary

Role families in improve the simmental spicie / Zayets A.P., Mandryk M.O., Bigas O.V., Moskalenko O.A.

Is presented the results of comparative evaluation and rate realization of genetic potential better female line, simmental spicie.

Keywords: simmental spicie, breeding – stock, famele line, descent, evaluation, foundation famale, milk production, genetic potential.